

PREDSTAVITVENI ZBORNİK

DRUGOSTOPENJSKI ŠTUDIJSKI PROGRAM *ARHEOLOGIJA* FILOZOFSKE
FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI

ŠTUDIJSKO LETO 2022/23

1. Podatki o študijskem programu

Drugostopenjski študijski program *Arheologija* traja 2 leti in obsega 120 kreditnih točk po ECTS.

Študijski program *nima smeri*.

Po končanem študiju pridobi diplomant/ka strokovni naslov:

Arheologija	magister arheologije oz. magistrica arheologije.	mag. arheol.
-------------	---	--------------

2. Temeljni cilji programa in splošne kompetence, ki se pridobijo s programom

Drugostopenjski magistrski študijski program študentom oz. študentkam nudi poglobljeno poznavanje in razumevanje posameznih arheoloških poddisciplin, metodologije in teorije. S kritično analizo primarnih podatkov in interpretacij v strokovni in znanstveni literaturi ter s praktičnim delom na področju pridobivanja virov v terenskih in laboratorijskih raziskavah, poterenske obdelave rezultatov in študija artefaktov študentje in študentke razvijajo veščine, potrebne za samostojno strokovno in raziskovalno delo.

Program je zasnovan kot nadaljevanje in nadgradnja prvostopenjskega študijskega programa Arheologija na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Prvostopenjski in drugostopenjski študijski program skupaj ponujata zaokroženo in celovito izobraževanje strokovnjakov arheologov, kar najbolj usposobljenih za samostojno delo v arheoloških institucijah. Gre za študijski program nacionalnega pomena, ki skrbi za kvalitetno izobrazbo vseh temeljnih arheoloških strokovnih profilov in razvoj vseh ključnih disciplinarnih področij. Posebnega pomena je usposabljanje za samostojno vodenje primarnih, terenskih in drugih, raziskav, ki poteka v obliki terenskega in projektnega pouka v sklopu različnih učnih enot in je integrirano v dejanske raziskave arheoloških najdišč, podatkov in gradiva.

Cilj študijskega programa je, da študente in študentke usposobi za samostojno strokovno delo v muzejih (poklic kustos-arheolog) in zavodih za varstvo kulturne dediščine (poklic konservator-arheolog) pa tudi v drugih javnih ustanovah in gospodarskih družbah, ki opravljajo različne arheološke dejavnosti in storitve na področju kulture, varovanja dediščine, izobraževanja, turizma in urejanja prostora. Študentje in študentke so po končanem študiju usposobljeni za delo na področju odkrivanja, dokumentiranja, varovanja, vrednotenja, predstavljanja in promocije (arheološke) kulturne dediščine, za samostojno znanstveno delo na področju arheologije, za sodelovanje v interdisciplinarnih projektih in na področju načrtovanja prostorskega razvoja.

Študijski program obenem usposablja študentke in študentke za delo v znanstveno-raziskovalnih in visokošolskih ustanovah. Pripravi jih za nadaljevanje študija arheologije oz. sorodnih disciplin in nadgradnjo znanstveno-raziskovalnih kompetenc na tretji, doktorski stopnji.

Splošne kompetence:

- Sposobnost iskanja novih virov znanja na strokovnem in znanstvenem področju.
- Veščina uporabe sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij.
- Sposobnost kritične refleksije, analize in sinteze.
- Poznavanje metod in tehnik samostojnega in neodvisnega raziskovanja.
- Sposobnost interpretacije raziskovalnih rezultatov na višji ravni.
- Razumevanje relativnosti znanstvenih spoznanj in dosežkov.
- Sposobnost uporabe raziskovalnih metod v širšem spektru problemov in v novih okoliščinah.
- Izvirnost in ustvarjalnost pri reševanju strokovnih problemov kakor tudi pri raziskovalnem delu.
- Sposobnost prevzemanja odgovornosti za vodenje in usklajevanje najzahtevnejših strokovnih nalog.
- Sposobnost organiziranja in vodenja dela v skupinah.
- Veščine terenske logistike.
- Sposobnost koncipiranja interdisciplinarnih projektov.
- Sposobnost za strokovno delo v večjezičnem (mednarodnem) okolju.
- Sposobnost samorefleksije, kritičnega in celostnega razmišljanja.
- Sposobnost razvijanja lastnih kompetenc na poklicni ravni.
- Pripravljenost na dodatno usposabljanje in vseživljenjsko učenje.

Predmetno-specifične kompetence:

- Poglobljeno poznavanje izbranih specialističnih področij znotraj arheologije.
- Obvladovanje najnovejših arheoloških teorij, interpretacij in metod.
- Sposobnost kritičnega sledenja in interpretiranja najnovejšega razvoja v arheološki teoriji in praksi.
- Razumevanje vpetosti arheologije kot vede v družbene kontekste.
- Razumevanje pomena interdisciplinarnega povezovanja arheologije.
- Sposobnost oblikovanja izvirnega strokovnega in raziskovalnega prispevka v okviru arheologije kot znanstvene discipline.
- Sposobnost načrtovanja in vodenja arheoloških terenskih in poterenjskih raziskav.
- Razumevanje delovanja slovenskih muzejev in zavoda za varstvo kulturne dediščine ter delovnih postopkov in nalog, ki jih opravljajo.
- Sposobnost prepoznavanja in reševanja problemov na področju evidentiranja, varovanja in promocije arheološke dediščine.
- Razumevanje pomena integralnega, družbeno odgovornega in sonaravnega upravljanja z arheološko dediščino in kulturno dediščino nasploh.
- Razumevanje vloge in pomena arheološke dediščine v prostorskem načrtovanju.

3. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

Predvideno število vpisnih mest je 35 za redni študij in 5 za izredni študij.

V študijski program se lahko vpiše, kdor je končal oz. končala:

- a) študijski program prve stopnje s področja arheologije;
- b) študijski program prve stopnje z drugih strokovnih področij, če pred vpisom opravi študijske obveznosti, ki so bistvene za nadaljevanje študija v obsegu od 10 do 60 KT. Te obveznosti se določijo glede na različnost strokovnega področja in jih za vsakega posameznika posebej na predlog Oddelka za arheologijo določi Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje Filozofske fakultete, kandidati in kandidatke pa jih lahko opravijo med študijem na prvi stopnji, v programih za izpopolnjevanje ali z opravljanjem diferencialnih izpitov pred vpisom v drugostopenjski magistrski študijski program;
- c) študijski program za pridobitev visoke strokovne izobrazbe, sprejet od 1. 1. 1994 do 11. 6. 2004. Pred vpisom mora opraviti študijske obveznosti, ki so bistvene za nadaljevanje študija (diferencialne izpite iz temeljnih arheoloških predmetov), v obsegu od 10 do 60 KT. Te obveznosti se določijo glede na različnost strokovnega področja in jih za vsakega posameznika posebej na predlog Oddelka za arheologijo določi Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje Filozofske fakultete, kandidati in kandidatke pa jih lahko opravijo med študijem na prvi stopnji, v programih za izpopolnjevanje ali z opravljanjem diferencialnih izpitov pred vpisom v drugostopenjski magistrski študijski program.

Pogoje za vpis izpolnjujejo tudi kandidati, ki so končali enakovredno izobraževanje, kot je navedeno v točkah od a) do c), v tujini in se vpisujejo pod enakimi pogoji, kot veljajo za kandidate, ki so zaključili svoje šolanje v Sloveniji.

V primeru omejitve vpisa bodo:

1. kandidati in kandidatke iz točke a) izbrani oz. izbrane glede na dosežene točke, izračunane na podlagi:
  - povprečne ocene na prvostopenjskem oz. dodiplomskem študiju (60 %) in
  - ocene diplomskega izpita oz. diplomske naloge (40 %);
2. kandidati in kandidatke iz točk b) in c) izbrani oz. izbrane glede na dosežene točke, izračunane na podlagi:
  - povprečne ocene na prvostopenjskem oz. dodiplomskem študiju (40 %),
  - ocene diplomskega izpita oz. diplomske naloge (20 %) in
  - povprečne ocene diferencialnih izpitov (40 %).

4. Merila za priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Študentu oz. študentki se lahko priznajo znanja, usposobljenost ali zmožnosti, pridobljene s formalnim, neformalnim ali izkustvenim učenjem, ki po vsebini in zahtevnosti v celoti ali deloma ustrezajo učnim vsebinam oz. splošnim ali predmetnospecifičnim kompetencam, določenim z drugostopenjskim magistrskim študijskim programom Arheologija. O priznavanju znanj in spretnosti pridobljenih pred vpisom v skladu z določbami Statuta Univerze v Ljubljani in Pravil Filozofske fakultete odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje Filozofske fakultete na podlagi pisne vloge študenta, priloženih spričeval in drugih listin, ki dokazujejo uspešno pridobljeno znanje in vsebino teh znanj, ter pridobljenega mnenja Oddelka za arheologijo in nosilcev predmetov. (Po vsebinski plati ustreznosti strokovni organ odloča o ustreznosti listin oziroma o postopku formaliziranja neformalne izobrazbe in praktičnih izkušenj.) O pritožbah odloča Senat Filozofske fakultete.

Pri priznavanju znanja, pridobljenega pred vpisom, bodo upoštevana naslednja merila:

- ustreznost pogojev za pristop v različne oblike izobraževanja (zahtevana predhodna izobrazba za vključitev v izobraževanje),
- primerljivost obsega izobraževanja (število ur predhodnega izobraževanja glede na obseg predmeta), pri katerem se obveznost priznava,
- ustreznost vsebine izobraževanja glede na vsebino predmeta, pri katerem se obveznost priznava.

Pridobljena znanja se lahko priznajo kot opravljena obveznost, če je bil pogoj za vključitev v izobraževanje skladen s pogoji za vključitev v študijski program druge stopnje Arheologija, če je predhodno izobraževanje obsegalo najmanj 75 % obsega predmeta in najmanj 75 % vsebin ustreza vsebinam predmeta, pri katerem se priznava študijska obveznost. V primeru, da odbor ugotovi, da se pridobljeno znanje lahko prizna, se to ovrednoti z enakim številom kreditnih točk, kot znaša število kreditnih točk pri predmetu.

5. Pogoji za napredovanje po programu

a) Pogoji za napredovanje iz letnika v letnik

Pogoji za napredovanje po študijskem programu so usklajeni s Statutom Univerze v Ljubljani:

Za napredovanje v drugi letnik študijskega programa mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za prvi letnik v tolikšnem obsegu, da doseže najmanj 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT).

V primeru izjemnih okoliščin (določenih v Statutu Univerze v Ljubljani) se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej so dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje.

Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

b) Pogoji za ponavljanje letnika

V skladu s Statutom Univerze v Ljubljani ima študent oz. študentka, ki ni opravil oz. opravila vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik, če izpolnjuje s študijskim programom določene pogoje za ponavljanje. Pogoj za ponavljanje letnika v okviru predlaganega študijskega programa so: opravljene študijske obveznosti v skupnem obsegu 20 KT (33,3 % skupnega števila KT za posamezni letnik).

6. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje študijskega programa mora študent oz. študentka opraviti vse študijske obveznosti, ki jih predpisuje študijski program in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 120 KT.

V zadnjem letniku študija v dogovoru z izbranim mentorjem oz. mentorico izdelava pisno dispozicijo magistrskega dela in magistrsko delo, ki ga mora uspešno zagovarjati na javnem ustnem zagovoru.

Pisna dispozicija je ovrednotena s 5 KT, samo magistrsko delo pa s 25 KT. Oboje skupaj je všteto v skupno kvoto 60 KT za 2. letnik študija.

7. Prehodi med študijskimi programi

Prehodi so možni med študijskimi programi iste stopnje, torej 2. stopnje.

Prehodi so možni med študijskimi programi:

- ki ob zaključku študija zagotavljajo pridobitev primerljivih kompetenc;
- med katerimi se lahko po kriterijih za priznavanje prizna vsaj polovica obveznosti po Evropskem prenosnem kreditnem sistemu iz prvega študijskega programa, ki se nanašajo na obvezne predmete drugega študijskega programa.

Študent oz. študentka se lahko vključi v višji letnik drugega študijskega programa, če mu je v postopku priznavanja zaradi prehoda priznanih vsaj toliko in tiste kreditne točke, ki so pogoj za vpis v višji letnik javnoveljavnega študijskega programa.

Za prehod med programi se ne šteje vpis v začetni letnik študijskega programa.

Pri prehodih se lahko priznavajo:

- primerljive študijske obveznosti, ki jih je študent/-tka opravil/-a v prvem študijskem programu;
- neformalno pridobljena primerljiva znanja.

Predhodno pridobljena znanja študent/-tka izkazuje z ustreznimi dokumenti.

V skladu z Merili za prehode med študijskimi programi lahko študenti prehajajo tudi iz univerzitetnih (nebolonjskih) študijskih programov, sprejetih pred 11. 6. 2004, na bolonjske študijske programe, pri čemer je prehod mogoč:

- le med študijskimi programi istih disciplin in
- če od kandidatovega zadnjega vpisa na univerzitetni študijski program, s katerega prehaja, nista minili več kot 2 leti, vendar pa najkasneje do konca študijskega leta 2015/2016.

O izpolnjevanju pogojev za prehod in priznavanju obveznosti, na podlagi individualne prošnje kandidata/-tke in dokazil o opravljenih obveznostih, odloča pristojni organ fakultete na predlog oddelka po postopku, ki je določen v Statutu UL.

V primeru, da ima študent/-tka opravljene obveznosti na tuji visokošolski instituciji, vloži vlogo za priznanje v tujini opravljenega izobraževanja na predpisanem obrazcu v skladu z Zakonom o vrednotenju in priznavanju izobraževanja in veljavnim pravilnikom. Vlogi priloži predpisane dokumente.

8. Načini ocenjevanja

Znanje študentov se preverja in ocenjuje po posameznih predmetih, tako da se učni proces pri vsakem predmetu konča s preverjanjem znanja in pridobljenih veščin. Oblike preverjanja znanja in načini ocenjevanja so za vsak predmet posebej opredeljeni v učnih načrtih.

Izpitni režim je usklajen s Statutom Univerze v Ljubljani in Pravilnikom o izpitnem redu Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Oblike preverjanja znanja so: ustni in pisni izpiti, kolokviji, eseji idr.

pisne naloge, seminarske naloge, poročila o opravljenih terenskih vajah, poročila o opravljenem strokovnem usposabljanju in preizkusi znanja, ki jih predpisuje Pravilnik o zaključku študija na programih druge stopnje (pisno magistrsko delo, zagovor).

Ocenjevalna lestvica obsega ocene 5 (negativno) ter od 6 do 10 (pozitivno).

Ocenjevalna lestvica:

- 10 - izjemno znanje brez ali z zanemarljivimi napakami
- 9 - zelo dobro znanje z manjšimi napakami
- 8 - dobro znanje s posameznimi pomanjkljivostmi
- 7 - dobro znanje z več pomanjkljivostmi
- 6 - znanje ustreza le minimalnim kriterijem
- 5 - znanje ne ustreza minimalnim kriterijem

Pri predmetih, ki poleg predavanj obsegajo tudi seminar in vaje, so aktivna udeležba in opravljene obveznosti pri vajah in seminarju pogoj za pristop k izpitu.

Pri vajah in seminarju je zahtevana najmanj 80 % prisotnost. Vsak izostanek mora biti opravičen.

Pri terenskem delu je dovoljen izostanek do največ 3 dni, vendar izključno na podlagi zdravniškega opravičila.

9. Predmetnik študijskega programa s predvidenimi nosilci predmetov

1. letnik

Za p. št.	Ime predmeta	Nosilci	Kontaktne ure					Samostojno delo študenta	Ure skupaj	ECTS	Semester (zimski, letni, celoletni)
			Pre d.	Se m.	Vaj e	Kliničn e vaje	Drug e obl. št.				
1	Arheološka metodologija 4	red. prof. dr. Predrag Novaković	30		80			190	300	10	zimski
2	Izbor 3 predmetov iz sklopa 'Arheološka obdobja'		90	90				390	570	19	zimski
3	Teoretska arheologija	red. prof. dr. Predrag Novaković	30					90	120	4	letni
4	Terensko delo 1	red. prof. dr. Predrag Novaković	5		30		120	55	210	7	celoletni
5	Zunanji izbirni predmet*		60					90	150	5	letni
6	Izbor 3 predmetov iz sklopa 'Dopolnilni predmeti'		90		90			270	450	15	letni
SKUPAJ			305	90	200		120	1085	1800	60	

* Ker gre za izbiro študenta/ke, ni mogoče predvideti dejanske oblike in števila ur izvajanja.

Izbirni predmeti – nabor po vrsti izbirnih predmetov (strokovni izbirni, zunanji izbirni)

Za p. št.	Ime predmeta	Nosilci	Kontaktne ure					Samostojno delo študenta	Ure skupaj	ECTS	Semester (zimski, letni, celoletni)
			Pre d.	Se m.	Vaj e	Klinič ne vaje	Dru ge obl. št.				
	Izbirni sklop – Arheološka obdobja:										
1	Arheologija paleolitika in mezolitika – izbrana poglavja	doc. dr. Simona Petru	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
2	Arheologija neolitika in eneolitika – izbrana poglavja	red. prof. dr. Mihael Budja	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
3	Arheologija kovinskih obdobj – izbrana poglavja	doc. dr. Matija Črešnar	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
4	Rimska arheologija – izbrana poglavja	doc. dr. Andrej Gaspari	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
5	Klasična arheologija – izbrana poglavja	doc. dr. Katharina Zanier	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
6	Arheologija zgodnjega srednjega veka – izbrana poglavja	doc. dr. Tina Milavec	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
7	Arheologija mlajših obdobj – izbrana poglavja	izr. prof. dr. Katarina Katja Predovnik	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
	Izbirni sklop – Dopolnilni predmeti:										
1	Epigrafika – izbrana poglavja	doc. dr. Milan Lovenjak	30		30			90	150	5	letni
2	Daljinsko zaznavanje in geografski informacijski sistemi v arheologiji	red. prof. dr. Predrag Novaković	30		30			90	150	5	letni
3	Geoarheologija in arheološka geofizika	doc. dr. Branko Mušič	30		30			90	150	5	letni
4	Analize materialov	doc. dr. Matija Črešnar	30		30			90	150	5	letni
5	Bioarheologija	doc. dr. Matija Črešnar	30		30			90	150	5	letni

- Izbor 3 predmetov iz sklopa 'Arheološka obdobja'. Pri dveh od treh predmetov študent/ka izdela seminarsko nalogo.

2. letnik

Za p. št.	Ime predmeta	Nosilci	Kontaktne ure					Samostojno delo študenta	Ure skupaj	ECTS	Semester (zimski, letni, celoletni)
			Pre d.	Se m.	Vaj e	Kliničn e vaje	Drug e obl. št.				
1	Terensko delo 2	red. prof. dr. Predrag Novaković		10	20			60	90	3	zimski
2	Zunanji izbirni predmeti*		60					90	150	5	zimski
3	Magistrsko delo 1 (dispozicija)			20			10	120	150	5	zimski
4	Izbor 3 predmetov iz sklopa 'Arheološka obdobja'		90	90				330	510	17	zimski
5	Upravljanje z arheološko dediščino	doc. dr. Andrej Gaspari	20	40				90	150	5	letni
6	Magistrsko delo 2 (naloga in zagovor)						20	730	750	25	letni
SKUPAJ			170	160	20		30	1420	1800	60	

- Ker gre za izbiro študenta/ke, ni mogoče predvideti dejanske oblike in števila ur izvajanja.

Izbirni predmeti – nabor po vrsti izbirnih predmetov (strokovni izbirni, zunanji izbirni)

Za p. št.	Ime predmeta	Nosilci	Kontaktne ure					Samostojno delo študenta	Ure skupaj	ECTS	Semester (zimski, letni, celoletni)
			Pre d.	Se m.	Vaj e	Klinič ne vaje	Dru ge obl. št.				
	Izbirni sklop – Arheološka obdobja:										
1	Arheologija paleolitika in mezolitika – izbrana poglavja	doc. dr. Simona Petru	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
2	Arheologija neolitika in eneolitika – izbrana poglavja	red. prof. dr. Mihael Budja	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
3	Arheologija kovinskih obdobj – izbrana poglavja	doc. dr. Matija Črešnar	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
4	Rimska arheologija – izbrana poglavja	doc. dr. Andrej Gaspari	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
5	Klasična arheologija – izbrana poglavja	doc. dr. Katharina Zanier	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
6	Arheologija zgodnjega srednjega veka – izbrana poglavja	doc. dr. Tina Milavec	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski
7	Arheologija mlajših obdobj – izbrana poglavja	izr. prof. dr. Katarina Katja Predovnik	30	30				90 ali 150	150 ali 210	5 ali 7*	zimski

- Izbor 3 predmetov iz sklopa 'Arheološka obdobja'. Pri enem od treh predmetov študent/ka izdela seminarsko nalogo. En obdobjni predmet je možno nadaljevati iz 1. letnika.

10. Podatki o možnostih izbirnih predmetov in mobilnosti

Notranja izbirnost (steber programa Izbirni – stroka)

Učne enote tega stebra so razdeljene v dva sklopa, ki sta po svoji naravi obvezno-izbirna, kajti študent oz. študentka je obvezan oz. obvezana izbrati učne enote iz posameznih sklopov v predpisanem obsegu KT:

1. Arheološka obdobja (izbor 3 predmetov v obsegu 19 KT v 1. letniku in izbor 3 predmetov v obsegu 17 KT v 2. letniku. V 2. letniku je možno nadaljevati 1 predmet iz 1. letnika.)

- Arheologija paleolitika in mezolitika – izbrana poglavja (5 ali 7 KT),
- Arheologija neolitika in eneolitika – izbrana poglavja (5 ali 7 KT),
- Arheologija kovinskih obdobj – izbrana poglavja (5 ali 7 KT),
- Rimska arheologija – izbrana poglavja (5 ali 7 KT),
- Klasična arheologija – izbrana poglavja (5 ali 7 KT),
- Arheologija zgodnjega srednjega veka – izbrana poglavja (5 ali 7 KT),
- Arheologija mlajših obdobj – izbrana poglavja (5 ali 7 KT),

Pri dveh od treh predmetov iz sklopa Arheološka obdobja študent oz. študentka v 1. letniku v seminarju izdelava pisno seminarsko nalogo. Vsaka seminarska naloga je ovrednotena z 2 KT.

Pri enem od treh predmetov iz sklopa Arheološka obdobja študent oz. študentka v 2. letniku v seminarju izdelava pisno seminarsko nalogo. Seminarska naloga je ovrednotena z 2 KT.

2. Dopolnilni predmeti (izbor 3 predmetov v obsegu 15 KT):

- Epigrafika – izbrana poglavja (5 KT),
- Daljinsko zaznavanje in geografski informacijski sistemi v arheologiji (5 KT),
- Geoarheologija in arheološka geofizika (5 KT),
- Analize materialov (5 KT),
- Bioarheologija (5 KT).

Zunanja izbirnost (steber programa Izbirni – širše)

Vključuje predmete, ki jih študent oz. študentka prosto izbira iz študijskih programov na drugih oddelkih Filozofske fakultete ali katere druge fakultete oz. univerze v Sloveniji ali v tujini. Predmeti morajo biti kreditno ovrednoteni. Študent oz. študentka lahko prosto izbira poljubno število t. i. zunanjih izbirnih predmetov v skupnem obsegu 10 KT. Seznam predlaganih izbirnih predmetov se spreminja glede na ponudbo drugih oddelkov Filozofske fakultete, drugih članic Univerze v Ljubljani, drugih slovenskih univerz in univerz v tujini. Študentom in študentkam bo kot pomoč pri izbiri letno ponujen seznam priporočenih zunanjih izbirnih predmetov.

Mobilnost

Študent oz. študentka lahko do 60 KT programa (dva semestra študija, ne glede na obvezne ali izbirne enote) prenese iz katerega koli akreditiranega študijskega programa s področja arheologije, ki se izvaja na univerzah in visokih šolah – partnericah v programu Socrates-Erasmus idr. visokošolskih omrežjih.

11. Kratka predstavitev posameznega predmeta

Arheološka teorija in metodologija

Teoretska arheologija

4 KT; 30 ur predavanj; obvezni predmet

nosilec: red. prof. dr. Predrag Novaković

Predmet v prvem delu vsebuje pregled glavnih teorij znanosti (verifikacionizem, falsifikacionizem, Kuhnova teorija znanstvenih revolucij, teorija znanstvenih programov in Feierabendova teorija 'anarhične' znanosti), pregled razvoja hermenevtične in fenomenološke tradicije interpretacije (Schleiermacher, Droysen, Dilthey, Heidegger, Gadamer, Ricoeur). V drugem delu sledijo izbrana poglavja iz glavnih arheoloških epistemoloških in interpretativnih pristopov: nomotetično-deduktivna epistemologija in teorija srednjega dometa v ameriški novi arheologiji, postmoderna teorija v arheologiji, diskurz arheologije spolov, nacionalistični diskurz v arheologiji.

Arheološka metodologija 4

10 KT; 30 ur predavanj, 80 ur vaj; obvezni predmet

nosilec: red. prof. dr. Predrag Novaković

Predmet je sestavljen iz treh vsebinskih sklopov:

a) Arheološka stratigrafija in stavbna analiza obravnava načela in problematiko identifikacije ter analize elementov arheološkega plastenja in arheološko analizo stoječih stavbnih struktur. Študenti skozi izbrane študijske primere spoznavajo različne tehnike in postopke arheološkega izkopavanja in dokumentiranja izkopavanj, probleme podepozitnih procesov in meddisciplinarno obravnavo arheološke stratigrafije. Arhitekturno-stratigrafska metoda (stavbna analiza) združuje in dopolnjuje vedenje iz tehničnih, naravoslovnih, humanističnih in družboslovnih ved o gradnjah objektov. Pri raziskovanju historične arhitekture se upoštevajo še znanja o zgodovinskem kontekstu gradnje.

b) Arheološka keramologija. Vsebina vključuje natančnejše spoznavanje surovin in tehnik izdelovanja in oblikovanja keramičnih izdelkov, njihove površinske dodelave, krasilnih tehnik, tehnologije žganja in drugih tehnik finalizacije keramičnih predmetov. Druge pomembne vsebine vključujejo konceptualiziranje in izvedbo konkretnih tipoloških klasifikacij na podlagi različnih meril, organizacijo predmetnega in podatkovnega keramičnega arhiva s standardiziranim beleženjem podatkov, njihovo deskriptivno statistiko in pripravo za kataloško objavo.

c) Analize podatkov v arheologiji. Ta del predmeta je namenjen poučevanju metod upravljanja s podatki (baze podatkov in njihova manipulacija), iskanja podatkov (rudarjenje) ter najpogostejšim tipom podatkovnih analiz in interpretacije ter vizualizacij rezultatov. Poseben poudarek je na kvantitativnih metodah za potrebe vzorčenja, v prostorskih analizah in za modeliranje trendov in prepoznavanje vzorcev v množicah različnih podatkov v arheologiji.

Terensko delo 1

7 KT; 5 ur predavanj, 30 ur vaj; 120 ur terenskega dela, obvezni predmet

nosilec: red. prof. dr. Predrag Novaković

Predmet se izvaja v obliki predavanj (5 ur), seminarских vaj (30 ur), zadnji del predmeta (120 ur) pa se izvaja kot organizirana oblika terenskega raziskovalnega dela na terenu in poteka strnjeno 12 delovnih dni.

Študent oz. študentka na izbranih študijskih primerih spoznava različne tehnike in postopke arheološkega izkopavanja, probleme podepozitnih dogajanj in meddisciplinarno obravnavo arheološke stratigrafije. Študentje so vključeni v različne oblike projektne terenskega dela, kjer se seznanjajo in aktivno sodelujejo v njihovi pripravi, izvedbi in ovrednotenju. Poseben poudarek je na arheološkem izkopavanju kot najzahtevnejši in najkompleksnejši arheološki terenski tehniki. Študentje načeloma sodelujejo v vseh fazah del in se usposablajo za izvajanje vseh postopkov. Vključeni so v izkopavalno ekipo, kjer se srečuje z definiranjem in obravnavo arheoloških depozitov, zajemom prostorskih podatkov in dokumentiranjem, obravnavo najdb in artefaktov ter meddisciplinarnimi raziskavami, ki potekajo med izkopavanjem. Poseben poudarek je na uvajanju študenta v samostojno odločanje o strategiji raziskave, izbiri postopkov ter vodenju skupin. Hkrati prevzema nadzor nad določenimi fazami del, skrbi za vzporedne aktivnosti (delo z drugimi terenskimi skupinami, delo z obiskovalci) in po končanem terenskem delu izdelava preliminarno poročilo o terenski raziskavi.

Terensko delo 2

3 KT; 10 ur seminarja, 20 ur vaj; obvezni predmet
nosilec: red. prof. dr. Predrag Novaković

Predmet se izvaja v oblik seminarja (10 ur) in seminarских vaj (20 ur).

Izhodišče za sodelovanje pri tem predmetu je znanje, pridobljeno pri predmetu Terensko delo 1 (predvsem pa izdelano preliminarno poročilo).

Glavni namen predmeta je študente usposobiti za izdelavo dejanskega strokovnega poročila o opravljenih terenskih raziskavah po merilih in standardih, ki jih predpisuje Pravilnik o arheoloških raziskavah Ministrstva za kulturo R Slovenije. V seminarskem delu se študentje natančno spoznajo s temeljnimi akti, procedurami in zahtevami Pravilnika o arheoloških raziskavah in primeri dobrih praks v Sloveniji in doma. Pri vajah študentje natančno analizirajo in dopolnjujejo oz. nadgrajujejo svoja predhodna preliminarna poročila do stopnje kvalitete in natančnosti, kot jo zahteva Pravilnik o arheoloških raziskavah. Pri tem morajo študentje že poznati različne tehnike in postopke arheoloških terenskih raziskav, probleme podepozitnih dogajanj in meddisciplinarno obravnavo arheološke stratigrafije oz. arheološkega zapisa na splošno. Seminarске vaje vključujejo tudi usposabljanje za publiciranje strokovnih poročil.

Upravljanje z arheološko dediščino

5 KT; 20 ur predavanj, 40 ur seminarja; obvezni predmet
nosilec: doc. dr. Andrej Gaspari

I. Konservatorski del: sodobni koncepti arheološkega konservatorstva; izhodišča za programiranje in projektno vodenje; programsko-projektne ciklusi; strateško in izvedbeno načrtovanje varstva; analiziranje in vrednotenje prostora in arheološke dediščine; presoje vplivov na arheološko dediščino kot del razvojnega in prostorskega načrtovanja; načrtovanje arheoloških projektov; arheološka dediščina in turizem; upravljanje / gospodarjenje z arheološkimi območji; načrt upravljanja; upravljanje s tveganji; upravljanje z obiskovalci; interpretacija arheološke dediščine; upravljanje z arheološko dediščino pri prenovi mest; upravljanje z arheološko dediščino v območjih kulturne krajine.

II. Muzeološki del: poglobljeno spoznavanje muzeoloških načel in konceptov muzejske govornice in komunikacije; muzeografija (zbiranje, varovanje in hranjenje dediščine), koncept ekomuzeja in kibernetičnega muzeja. Sodobne metode muzeoloških razstavljanj in muzejskih dogodkov, muzealizacija arheološkega najdišča z okolico, prezentacija arheološke dediščine in njenega družbenega osmišljanja v vlogi historično-edukativnega, kulturno-identifikacijskega in ekonomskega dejavnika.

Arheološka obdobja

Arheologija paleolitika in mezolitika – izbrana poglavja

5 KT oz. 7 KT s seminarsko nalogo; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet nosilka: doc. dr. Simona Petru

Poglobljen pregled paleolitika po svetu. Paleolitik in mezolitik Slovenije in povezanost z Evropo, predvsem Balkanom, Apeninskim polotokom in Centralno Evropo. Problematika prehoda med srednjim in mlajšim paleolitikom v Evropi – prihod modernega človeka in izumrtje neandertalca. Teorije o kognitivnih sposobnostih neandertalca in modernega človeka ter teorije o razvoju simboličnega mišljenja pri človeku. Poglobljeno seznanjanje s kamenimi orodji. Seminar dopolnjuje predavano snov in neposredno uvaja v metodologijo stroke, v strokovno in znanstveno delo.

Arheologija neolitika in eneolitika – izbrana poglavja

5 KT oz. 7 KT s seminarsko nalogo; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet nosilec: red. prof. dr. Mihael Budja

Izbrane teme s področja arheologije neolitika in eneolitika, ki vključujejo študij in analize (1) materialnih kultur in kontekstov; (2) kulturnih krajin, poselitvenih vzorcev in naselbinskih struktur; (3) pogrebnih ritualov in grobnih struktur; (4) kultov in zgodnjih religij; (5) umetnosti; (6) kognitivnih procesov; (7) razvoja tehnologij; (8) gospodarskih praks in prehrane; (9) arheogenetike, populacijskih in migracijskih dinamik ter (10) paleoekoloških determinant in klimatskih premen. Seminar dopolnjuje predavano snov in neposredno uvaja v metodologijo stroke, v strokovno in znanstveno delo.

Arheologija kovinskih obdobj – izbrana poglavja

5 KT oz. 7 KT s seminarsko nalogo; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet nosilec: doc. dr. Matija Črešnar

Predavanja v obliki izbranih poglavij iz bronaste in železne dobe, osredotočena na arheološko problematiko širšega področja od Kavkaza preko Balkanskega polotoka z Egejo in Apeninskega polotoka s severno Italijo do Srednje Evrope, predvsem alpskega in slovenskega prostora. Seminar dopolnjuje predavano snov in neposredno uvaja v metodologijo stroke, v strokovno in znanstveno delo.

Rimska arheologija – izbrana poglavja

5 KT oz. 7 KT s seminarsko nalogo; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet nosilec: doc. dr. Andrej Gaspari

Izbrana poglavja iz rimske arheologije. Predavanja in seminarji spremljajo raziskovalno delo katedre. Poglobljeno se predstavi stanje in teoretska umeščenost vedenja o izbrani temi in

preskusijo raziskovalni pristopi in postopki. Seminar dopolnjuje predavano snov in neposredno uvaja v metodologijo stroke, v strokovno in znanstveno delo.

Klasična arheologija – izbrana poglavja

5 KT oz. 7 KT s seminarsko nalogo; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet nosilec: doc. dr. Katharina Zanier

Razvoj mest, mestnih funkcij in institucij, realiziranih v arhitekturi (javno / privatno, sveto / profano), mesta mrtvih in njih vloge v vsakdanjem življenju, proizvodnja podob, njihove funkcije in sistem njihovega jezika. Tehnike gradnje in oblikovanja v različnih materialih. Seminar dopolnjuje predavano snov in neposredno uvaja v metodologijo stroke, v strokovno in znanstveno delo.

Arheologija zgodnjega srednjega veka – izbrana poglavja

5 KT oz. 7 KT s seminarsko nalogo; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet nosilka: doc. dr. Tina Milavec

Podrobna obravnava provinc Mediteranski Norik, Panonia Savia, Dalmacija ter Venetia et Histria oz. tega prostora v zgodnjesrednjeveškem obdobju. Poudarek bo na poznavanju naselbinske slike, ki prav v tem prostoru variira in kaže mnoge specifične oblike. Predstavljen bo poglobljen uvid v materialno kulturo na nekaterih pomembnejših najdiščih, ki v kar največji možni meri odražajo njihov kompleksen etnični značaj in z dinamiko razvoja najboljše ponazarjajo nemirni čas zatona antike. Posebna pozornost bo posvečena prehodnemu času med zgodnjim in visokim srednjim vekom ter primerjava med arheološkimi in zgodovinskimi viri za to obdobje. Izpostavljeni bodo teoretski koncepti in pristopi v zgodnjesrednjeveški arheologiji ter problemi etnične interpretacije in identitet.

Arheologija mlajših obdobj – izbrana poglavja

5 KT oz. 7 KT s seminarsko nalogo; 30 ur predavanj, 30 ur seminarja; obvezni predmet nosilka:izr. prof. dr. Katarina Katja Predovnik

Izbrane teme s področja historične arheologije: poselitvene strukture, gospodarstvo (subsistenčne dejavnosti, rudarstvo, obrtna proizvodnja, trgovina idr.), religije in verovanja, odnos do smrti in pokop v srednjem in novem veku, arheologija kolonializma, industrijska arheologija. Razmerja med pisnimi in materialnimi viri. Možnosti socialnih interpretacij materialnih (arheoloških) virov z uporabo sodobnih arheoloških teorij in konceptov. Seminar dopolnjuje predavano snov in neposredno uvaja v metodologijo stroke, v strokovno in znanstveno delo.

Dopolnilni predmeti

Epigrafika – izbrana poglavja

5 KT; 30 ur predavanj, 30 ur vaj; izbirni predmet nosilec: doc. dr. Milan Lovenjak

Predmet se izvaja v obliki izbranih poglavij. Obravnavane vsebine oz. teme se iz leta v leto spreminjajo. Začetki in zgodovina vede. Sistemizacija, institucije in delovna orodja vede.

Sistem okrajšav na rimskih napisih, transkripcijski znaki pri objavah napisov, korpusi. Jeziki antičnega sveta. Pisave. Paleografija. Onomastika – rimska in etnična imena. Imenske formule (državljanska, pregrinska, osvobodjenska, suženjska). Prozopografija. Senatorske in viteške kariere (*cursus honorum*) v civilni in vojaški sferi. Cesarska nomenklatura. Organizacija rimske vojske, upravni aparat rimskih provinc, municipalna uprava, organizacija carinske službe. Posamezne kategorije napisov: posvetilni, častni, nagrobni, gradbeni napisi, miljniki, vojaške diplome, napisi na uporabnih predmetih – *instrumentum*. Datiranje in komentiranje napisov.

Daljinsko zaznavanje in geografski informacijski sistemi v arheologiji

5 KT; 30 ur predavanj, 30 ur vaj (projektno delo); izbirni predmet

nosilec: red. prof. dr. Predrag Novaković

V uvodnem delu (predavanja) se študenti seznanijo s temeljnimi koncepti, aplikacijami in tehnikami daljinskega zaznavanja v arheologiji, digitalno kartografijo in aerofotografijo. V praktičnem delu (vaje) se učijo osnovnih veščin digitalne obdelave slik in tehnik lociranja, rektifikacije in kartiranja posameznih vsebinskih in tematskih sklopov v digitalnem okolju. Integracija prostorskih podatkov se izvaja z orodji GIS, kjer se študenti učijo praktičnih veščin in znanja manipulacije s podatkovnimi sloji (reklasifikacija, izdelava digitalnega modela reliefa, izdelava drugih tematskih podatkovnih slojev, georeferenciranje, medsebojna pretvorba vektorskih in rasterskih formatov), glavnih analitičnih in preiskovalnih tehnik (binarne karte, karte pogleda iz lokacije, iskanje optimalnih poti v prostoru, izdelava kart trendov, statistični testi signifikantnosti in korelacij itn.) ter kombiniranja kartografskih podatkovnih slojev z bazami podatkov. Pri vajah študentje na izbranih primerih samostojno izdelajo lastne projekte aerofotografskih in GIS analiz.

Geoarheologija in arheološka geofizika

5 KT; 30 ur predavanj, 30 ur vaj; izbirni predmet

nosilec: doc. dr. Branko Mušič

Geoarheologija: Osnove geološkega kartiranja, oblikovanost površja v odvisnosti od litologije in tektonike, definiranje geografsko in geološko pogojenih krajinskih sistemov, petrogeneza in klasifikacija kamnin z uporabo petrografske metode, analize za opisovanje in določevanje vzorcev nekovinskih arheoloških materialov, pomembnejši diagenetski procesi in njihov pomen za ugotavljanje izvornih območij artefaktov, tipi orudjenja, pomembni za arheometalurške študije, kvartarna peleookolja in njihov potencial za izrabo prostora, predvsem vidik sedimentacije, povezava arheologije, geologije in pedologije, pomen za arheologijo, tla kot trifazni sistem, vertikalna in lateralna variabilnost. Morfološke lastnosti tal, tlotvorni dejavniki in procesi: preperevanje, odvisnost talnih lastnosti od podnebnih parametrov, kopičenje in razgradnja organske snovi, sinteza humusa, gibanje vode v tleh, eluvialno-iluvialni in koluvialni procesi, od časa odvisne lastnosti tal, paleotla, mikromorfologija tal, Slovenska in mednarodna WRB klasifikacija, pedološka karta Slovenije, opisovanje, vzorčenje in klasifikacija tal na terenu, laboratorijske analize (standarna pedološka analiza in analize za potrebe arheoloških interpretacij).

Arheološka geofizika: Teoretska izhodišča geofizikalnih metod in uveljavljenih tehnik za odkrivanje izbranih tipov arheoloških ostankov v različnih naravnih okoljih (geoelektrična upornostna metoda, metoda lastnih potencialov, magnetna metoda, metoda magnetne susceptibilnosti, elektromagnetna metoda, georadarska metoda, seizmična metoda in termična metoda), tehnike za razčlenjevanje kvartarnih sedimentov (upornostna

tomografija in seizmična refrakcijska metoda), izhodišča za kvalitativno in kvantitativno interpretacijo ter postopki direktne in inverzne 2D in 3D interpretacije, primeri geofizikalnih raziskav z uporabo v fizikalnem smislu neodvisnih metod v različnih arheoloških kontekstih in naravnih okoljih, praktične vaje na arheoloških najdiščih.

Analize materialov

5 KT; 30 ur predavanj, 30 ur vaj; izbirni predmet

nosilec: doc. dr. Matija Črešnar

Poudarek na treh vsebinskih sklopih: dendrokronologija, mineralogija in arheometalurgija. Dendrokronologija: vloga oziroma namen dendrokronologije v ekoloških in klimatskih raziskavah. Metode pridobivanja podatkov, priprava materiala, izvedba dendrokronološke analize (vzorčenje, meritve, kontrola in odprava napak, sinhronizacija, indeks navzkrižnega datiranja, postopek navzkrižnega datiranja). Izdelava kronologij posameznih prostorskih kategorij (lokalne, regionalne...). Interpretacija, preverjanje in iskanje povezav med različnimi parametri branik ter ekološkimi različnimi dejavniki.

Mineralogija: Izbira metode preiskav: optične metode, rtg metode, elektronska mikroskopija in mikroanaliza. Mineraloške analize kamnitih artefaktov in tehnologija obdelave kamna. Mineraloške analize keramičnih artefaktov, karakterizacija arheološke keramike (surovinske mešanice, dodatki, granulacija, temperatura žganja). Historični ometi (veziva, agregat, organski dodatki). Tehnologija izdelave veziva, ometa in mavca, datiranje. Anorganski pigmenti. Identifikacija anorganskih in organskih dodatkov. Stekljeni artefakti: izbira surovine, tehnologija izdelave.

Arheometalurgija: fizikalne, kemijske in metalografske metode za ugotavljanje sestave, strukture in lastnosti arheoloških predmetov. Razumevanje analitskih pristopov za določanje metalografske strukture kovin in zlitin, njihove kemijske sestave in kemijske sestave organskih materialov. Oris zgodnjega rudarjenja v Evropi s poudarkom na območju Alp in predalpskega ozemlja. Osnove pridobivanja nekaterih rud (baker, svinec, srebro, železo) in postopkov predelave v kovino.

Bioarheologija

5 KT; 30 ur predavanj, 30 ur vaj; izbirni predmet

nosilec: doc. dr. Matija Črešnar

Predmet tvorita dva glavna vsebinska sklopa – človeška osteologija in biomolekularne analize človeških, živalskih in rastlinskih ostankov.

Osteološke vsebine nadgrajujejo predmet Paleoantropologija na 1. stopnji, ki vsebuje vaje iz človeške osteologije, kjer pa je poudarek predvsem na prepoznavanju človeških kosti na podlagi makroskopskega opazovanja njihovih morfoloških značilnosti. Pri predmetu Bioarheologija se osnovna klasifikacijska osteološka znanja nadgrajujejo z analizami za oceno spola, starosti, skeletnih variacij in telesne višine, s preučevanjem pravila ter standarde korektno izvedenega analitičnega dela. Študentje razširjajo znanja na področjih biologije in kemije človeka, drugih organskih snovi in okolja (povečana interdisciplinarnost) za potrebe arheoloških raziskav in interpretiranja človekovih dejavnosti v preteklosti.

Magistrsko delo 1 (dispozicija)

5 KT; 20 ur seminarja, 10 ur individualnih konzultacij; obvezno

Del vsebin je enoten (uvodni seminar), kjer študentje sledijo navodilom in primerom dobrih praks v snovanju dispozicij magistrskih oz. podobnih nalog. V seminarju študentje tudi predstavljajo lastne dispozicije in komentirajo dispozicijske projekte drugih študentov. Dispozicijo za magistrsko delo študent oz. študentka pripravlja tudi v dogovoru z izbranim mentorjem ali mentorico na dogovorjeno temo, in sicer samostojno, z mentorjem pa opravi 10 ur individualnih konzultacij.

Magistrsko delo 2 (naloga in zagovor)

25 KT, 20 ur individualnih konzultacij, obvezno

Magistrsko delo študent oz. študentka pripravlja v dogovoru z izbranim mentorjem oz. mentorico na dogovorjeno temo. Sodelovanje z učiteljem – mentorjem magistrskega dela poteka v obliki individualnih konzultacij. V 3. semestru študija študent oz. študentka izdelava pisno dispozicijo magistrskega dela, ki je ovrednotena s 5 KT, v 4. semestru pa napiše in na javnem zagovoru predstavi magistrsko delo, ovrednoteno s 25 KT, v katerem zaokroženo in poglobljeno obravnava izbrano tematiko.